

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СІМ'Я ТА ШЛЮБ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Середня освіта (англійська мова і література)»
Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація А4.021 Англійська мова та зарубіжна література
галузі знань А «Освіта»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Сім'я та шлюб: сучасні тенденції та перспективи»
Викладач	Гайналь Тетяна Олександрівна
Контактний телефон викладача	+380342596015
Е-mail викладача	tetiana.hainal@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.cnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Сім'я та шлюб: сучасні тенденції та перспективи» є розгляд поняття сім'ї та шлюбу, їх історії виникнення, формування та тенденції розвитку, а також особливості функціонування. Особливе місце відводиться розгляду сімейної поведінки та її складовим: шлюбній, сексуальній та репродуктивній поведінці в умовах сучасного суспільства. Піднімаються питання протидії різним проявам сімейного насильства.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета: з'ясування специфіки функціонування сім'ї та шлюбу як соціальних інститутів та малої соціальної групи. <u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є: - розгляд сучасних проблем сім'ї та шлюбу; - з'ясувати чинники, які зумовили появу сім'ї як історичного явища та фактори, які впливають на її функціонування сьогодні; - динаміки зміни соціологічного осмислення процесів, що відбуваються в сфері шлюбу та сім'ї; - ознайомити студентів із суттю та особливостями сімейної поведінки; - навчити аналізувати сучасні тенденції шлюбно-сімейного відносин.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Під час вивчення ОК «Сім'я та шлюб: сучасні тенденції та перспективи» студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП «»: Загальні компетентності: ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності ЗК 12. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів). ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано. СК7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки. СК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та	

загальнонаукової проблематики.

СК12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

СК14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

Програмні результати навчання:

ПРН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

ПРН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

ПРН16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

ПРН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Практичні заняття	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
VIII	A4 «Середня освіта»	IV	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	практ. заняття	сам.роб.
Тема 1. Сім'я та шлюб: сутність, місце і роль в суспільстві	2	2	10
Тема 2. Етапи історичного розвитку сім'ї	2	4	10
Тема 3. Сімейна соціалізація	2	4	10
Тема 4. Шлюбна поведінка	2	2	10
Тема 5. Репродуктивна поведінка. Проблема материнства та батьківства	2	2	10
Тема 6. Сексуальна поведінка	2	2	10
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті : Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Загальна кількість балів в межах навчального курсу: 100. Розподіл балів: 0 – 49 балів – «незадовільно»; 50-69 – «задовільно», 70-89 – «добре», 90-100 балів – «відмінно». Оцінка розраховується як сума оцінок за поточну успішність та тестове опитування (сумарно 100 балів).
Вимоги до письмових робіт	Шість письмових робіт у вигляді тестів, які охоплюють весь лекційний матеріал. Кількість тестових завдань: 10. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Оцінювання тестів в 100 бальній системі. Вага тестових опитувань становить 30 балів зі 100, які відведені на поточну успішність. Час виконання: 10 хв. (в системі дистанційного навчання).
Практичні заняття	В межах дев'яти запланованих семінарських занять обов'язковими є дві усні відповіді. Усні відповіді оцінюються в 100-бальній системі. Вага усних оцінок становить 70 балів зі 100, які відведені на поточну успішність. Обов'язковим є написання всіх тестових робіт. Результат оцінюється в стобальній системі.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль виставляється за результатами семінарських занять. Наявність щонайменше восьми оцінок (двох – за усні відповіді та 6 – за письмові роботи) не нижче, ніж «задовільно», є достатньою підставою для зарахування курсу.
Підсумковий контроль	Залік за поточною успішністю.

7. Політика навчальної дисципліни

<u>Письмові роботи:</u> Курс передбачає проходження тестового опитування з усіх тем. <u>Академічна доброчесність:</u> Не допускається передавання паролю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання, всі види роботи виконуються студентом самостійно. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності . <u>Використання інструментів генеративного штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini, Claude тощо) допускається в межах підготовки до усних відповідей на семінарських заняттях (при цьому відповідальність за достовірність інформації несуть самі користувачі). Використання інструментів генеративного штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini, Claude тощо) не допускається під час аудиторного опитування (студенти не можуть відповідати з мобільними пристроями), виконання тестів у системі дистанційного навчання та аудиторних тестів.</u> <u>Відвідування занять</u> При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної

причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять без поважної причини необхідно відпрацювати їх шляхом аудиторного написання тестового опитування (не пізніше двох тижнів після пропущеного заняття). (Кількість тестових завдань: 10. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: 10 хв.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують теоретичний матеріал самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Виконання завдання пізніше встановленого терміну. На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах.

Невідповідна поведінка під час заняття. Невідповідною поведінкою вважається перебування на заняттях в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, інші різновиди нетерпимості.

Додаткові бали. При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – підготовки доповіді чи презентації на одну з проблем курсу.

Неформальна освіта:

Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу.

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів на платформах Coursera, Udemu, наявність сертифікатів, які підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу](#).

8. Рекомендована література

1. Главацька О. Л. Статеворольові стереотипи як соціокультурна основа гендерної соціалізації молоді в сучасній сім'ї [Електронний ресурс] / О. Л. Главацька // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. - 2014. - № 4. - С. 104-115. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2014_4_15
2. Капська А., Пеша І. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. – К.: Центр учбової літератури, 2022. 232 с.
3. Ляшенко Н. Соціологія сім'ї : конспект лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія» у 2-х частинах. Ч. І. Сім'я як соціальний інститут / Н.О. Ляшенко, Н.М. Семке. – Харків : НТУ «ХП», 2018. 96 с.
4. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН

- України, 2018. – Випуск 10 (21). – 380 с.
5. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 9 (20). – 429 с.
 6. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2016. – Випуск 8 (19). – 497 с.
 7. Соціологія сім'ї / М.П. Лукашевич, Ф.Ф. Шандор. — К.: Знання, 2013. 223 с.
 8. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір (За наук. ред. М.О. Шульги). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – 198 с.
 9. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2018. – Випуск 6 (20). – 414 с.
 10. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 4 (18). – 486 с.
 11. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 3 (17). – 425 с.
 12. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2018. – 526 с.
 13. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. – 517 с.
 14. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 7 (21) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2020. – 547 с.
 15. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с.
 16. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ. Випуск 8 (22) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. – 620 с.

Викладач:

Гайналь Тетяна Олександрівна,
доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства